

FELSEFE YAZILARI

ISSIZLIĞIN ORTASINDA

1644 ile 1687 yılları arasında Descartes, Galile, Kopernik ve Newton yayınladıkları kitaplarla bir çağı dönüştürüyorlardı.

Referanslar krizinin ortasında John Donne " Parçalar halinde her şey, tekmil tutarlılık yitip gitti, adil ölçü kalmadı, hiçbir şey tutmuyor birbirini " diyerek o dönem yöneticilerinin ortak sesi oluyordu.

Kapalı dünyadan sonsuz bir evrene geçiliyordu artık.

Terori kelimesi yunanca kutsal olanı (theion) görüyorum (orao) kavramlarından türetilmişti. Ve artık kutsal olan yani teori yıkılırken insanlık manadan yoksun, yatışmaz bir doğa ile başbaşa kalmıştı.

Kaos zamanlarıydı.

Evet dünya bir çarpışmalar ve güçler dünyasıydı fakat kozmosun yarattığı kaosta bir liman yaratmak gerekliydi.

Kant böyle bir arka planda Yunanca biraraya getirmek anlamına gelen sentez kavramını referans aldı.

" Sentezi Üretmeyi " ve " Sentetik Hüküm Verme Hakkı " ile doğal durumda görülen insanı, hukuksal duruma sokmayı ve insanlık için bir liman yaratmayı hedefliyordu.

Doğanın öngörülemez durumlarını aşarak eğitim yoluyla toplumun bilinebilir bir geleceğe yürüyebileceğini düşündü.

Bu yaklaşım Fransız Devrimi'nin cumhuriyetçi ideallerini geliştirmek ve " İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine " varacak olan hümanist yönelime katkı sundu.

Bunun için temel kavramlara ihtiyaç vardı.

FELSEFE YAZILARI

Bunlardan biri " Çıkar Gütmez Eylemdi " ve " Seçilmiş Amacın Evrenselliğini " esas alıyordu.
Bu kavramlar Kant için " Kategorik Buyruklar " dı.
" Kategorik Buyruklar " ahlakın buyurucu karakterini yansıtıyorlardı.
Daha anlaşılır bir ifade ile kendimize çeki düzen vermeyi, kendimizi durmaksızın iyileştirmeyi ve geliştirmeyi öngörüyorlardı.
Bu durum aristokrat etiğin zıddı olan ve doğuştan gelmeyen eylemlerimizle kazanabileceğimiz " Liyakat Etiğini " oluşturuyordu.
Hepimiz eylemlerimizin niteliği oranında yani liyakatta eşit olabilirdik.
Eşitliğimizin temeli eylemlerimizdi yani.
Bir çağ böyle dönüştü.
Artık " Doğal Kozmos " yerine " İnşa Edilebilir Kozmos " olacaktı.
Aslında her şey bizim tasarımlarımız veya kurgularımız nedeniyle böyleydi.
İnsan geleceğini ellerine alıyordu.
Gelecek göklerden gelmiyordu ve onu biz yaratıyorduk.
Hatta dönem düşünürlerinin bazıları daha ileri giderek bir akıl dini öneriyorlardı.
Amaçlarımıza hakim olabilirsek ahenkli bir dünya yaratabilirdik.

FELSEFE YAZILARI

Antik dünyada kozmik düzenin ve kendinden daha yüce bir gerçekliğin insanı artık dünyanın merkeziydi ve mutlak saygıya layık, hakları olan biriydi.

Bu fikirler haklarda biçimsel eşitlik, çalışmaya verilen önem ve bunların sonucu olarak bireyciliği besledi.

Kişi çalışırken dünyayı kurduğu kadar kendini de yeniden kuruyordu.

İnsanlık ellerini fark ediyordu.

Çok çalışmamız aynı zamanda kendimizi daha çok eğitmemiz gerektiği anlamına geliyordu.

Böylece yeni çağın ahlakı inşa edildi.

Kaderimiz ellerimizdeydi artık.

Çalışırsak olabilirdi.

Descartes " Cogito Ergo Sum " yani " Düşünüyorum Öyleyse Varım" diyerek insanı daha da özne kıldı.

1789 Devrimini gerçekleştiren jakobenler "

Okullarından Çıkıp Sokağa İnen Descartesçi Devrimcilerdi "

Aile, devlet , kilise ve her tür otoriteye karşı çıktılar.

" Tarihimiz Yasamız Değildir " dediler.

Geleneklere sonsuza kadar saygı duyulamaz diyorlardı.

Özneler artık kendilerine güveniyorlardı.

Ancak kendilerinden başka kimseye de güvenmeye başlıyorlardı.

Şahsen itimat etmedikleri emin olmadıkları ve kendi yapmadıkları şeylere hep kuşkuyla yaklaştılar.

İman ya da inanç değil özbilinç hakikate ulaştırabilirdi bizi.

FELSEFE YAZILARI

Eleştirel düşünce böyle gelişti.

“ Tanrısız Maneviyatlar ” dünyasını yarattılar ve geleceğin ideolojileri bu temelin üzerine inşa edildi.

Bize “ Devrimi, Vatani ve Bilimi ” verdiler.

Kant “ Genişlemiş Düşünce ” diyordu bu yaklaşımlara.

Daha geniş ve daha evrensel bakmamızı salık veriyordu.

Yeni bir şafağın çağında göklerden gelen iradeyi insana vermeye çalışan bu fikirler hala güncel mi ? Egoları şişmiş tanrı-insanlar dünyası yaratılmasının yolunu da bu fikirler mi besledi ?

Yeryüzü Cennetimizi ararken Cehenneme giden yollar mı inşa ettik ?

Ne göklerdeki Cennet ne de Yeryüzü Cenneti hayalimiz derdimize derman olmadı.

İnsanlık olarak ruhumuz hala üşüyor ve yalnızız.

Ne bizi sürünün bir parçası kılan toplumsallıklar ne bizi özerkleştirirken yalnızlığa boğan bireysellikler çözüm değilse ne yapacağız ?

Bize göre “ Gökubbe Altında Bir Kaos Var ve Şartlar Mükemmel ”.

Başlayalım mı ?

İYİ, DOĞRU, GÜZEL

Hepimiz biricikliğimizin temeli olarak " İyi, Güzel, Doğru " olduğumuzu farz ederiz.

" Kötü, Yanlış, Çirkin " olanlar ötekilerdir.

" İyi, Güzel, Doğru " inanca ve kalbe yönelik kavramlardır.

Sözünü ettiğimiz kavramlar insanlığın en saf, en temiz duygu durumlarını tanımlar.

Çocukluk, Oyunsallık, Şenlikler, Sanatlar bu doğal ve dolaysız varoluşun ifadeleri olarak kabul edilebilir.

Hepimiz yaşarken eylemlerimizden kaynaklı olarak hata yaparız.

Doğum sonrasındaki masumiyetimiz ve saflığımız giderek azalır.

Gitgide kirleniriz.

" Kötü, Yanlış, Çirkin " şeyler yaparız.

Bu yüzden cennetlerimiz ve ütopyalarımız " İyi, Güzel, Doğru " iken cehennemlerimiz ve distopyalarımız " Kötü, Yanlış, Çirkin " dir.

Bu ahlaki ikilemleri aşmak isteyen batı merkezli düşünce sistemi " İyi, Güzel, Doğru " kavramlarını kalpten akla, inançtan bilgiye taşımaya çalışmışlardır.

Eski Yunanlılar Felsefenin üç boyutunu; olanın bilgisini yani teoriyi (İyi) adalet arzusunu yani etiği (Doğru) kurtuluş arayışını yani bilgeliği (Güzel) aramışlardır.

Aristo " İyi, Doğru, Güzel " kavramlarına ulaşmanın Dünya'daki yerimizi bulmamızı sağlayacağını, netliğimizi ve niteliğimizi belirleyip bizi tam hale getireceğini düşünüyordu.

Kant " Saf Aklın Eleştirisinde " İyiyi " Yargı Gücünün Eleştirisinde " Doğruyu " Estetik Yargı Gücünde " de Güzeli normsal hale getirmeyi hedefledi.

Fransız Devrimi, Eşitlikle İyiliği, Adaletle Doğruluğu, Özgürlükle Güzeli gerçekleştirmek istedi.

Tüm bu yaklaşımlar " İyi, Doğru, Güzel " kavramlarını, inaçtan bilgiye, kalpten akla taşıdıklarını düşündüler.

Doğu felsefelerinin bu yaklaşımlara yanıtını en güzel ifade edenlerden biri Hacı Bektaş Veli idi.

" İyilik iyidir " dedi.

Doğa ile uyumun, döngüsellik olduğu bir varoluşta her şeyi kendisiyle açıklamak mümkündür çünkü.

Farklarını ifade ettiğimiz her iki sistemin ortak yanı ise " İyi, Doğru, Güzel " kavramlarının Batıda akla, yazıya , hukuka dayalı olarak, Doğuda ise kalbe, söze ve ahlaka dayalı olarak bir HAK iddiasının temelini oluşturmasıydı.

Yani " İyi, Doğru, Güzel " tüm düşünce sistemlerinde HAK kavramının temeli.

FELSEFE YAZILARI

Bireysel olarak bizim, kurumların , devletlerin kendilerinde hak gördükleri bütün eylemler aslında bir fail olarak

" İyi, Doğru, Güzel " kavramlarına bağlı.

Bu kavramlar bize, meşru ve filli eylem hakkı, yargılama hakkı ve değerlendirme hakkı sağlıyor.

Sorunda burada başlıyor.

Çünkü bireysel düzlemde, bize göre gayet açık olan haklılığımız toplumsal düzlemde karşılığını bulmuyor çoğu zaman.

Hatta bazen toplum bizim " İyi, Doğru, Güzel " kavramlarımızı kaos unsuru olarak görüp bizi cezalandırabiliyor.

Dolayısıyla " İyi, Doğru, Güzel " kavramlarının öteki tarafından anlaşılması ve onaylanması gerekiyor.

Anlaşırsak uzlaşıyoruz, barışıyoruz.

Anlaşamazsak çelişiyoruz, savaşıyoruz.

Çağımızda benzelikler önemini yitiriyor.

Her şeyin atomize olduğu bir farklar çağında yaşıyoruz.

Farklar ve farklılıklar çağında ortak bir " İyi, Doğru, Güzel " kavramına ulaşmak hayli zor.

" Kötü, Yanlış, Çirkin " olmak istemiyorsak eğer " İyi, Doğru, Güzel" kavramlarını toplumsal düzeyde yeniden inşa etmek zorundayız.

FELSEFE YAZILARI

Bu yüzden ötekilere ihtiyacımız var.

Belki de ilk adım olarak onların " Kötü, Yanlış, Çirkin " olmadığını kabul etmeliyiz.

Hatta gerçekten kendimize karşı cesursak bizim " İyi, Doğru, Güzel " olmayabileceğimizi düşününebiliriz.

Belki de Nietzsche' nin dediği gibi " İyinin ve Kötünün Ötesinde " bir hayat mümkündür.

Belki de Cennetleri ve Cehennemleri, Şeytanları ve Melekleri, Ütopyaları ve distopyaları biz yaratıyoruzdur.

Yeryüzünde yaşıyor olmanın sorumluluğunu kabullenmek ve gereğini yapmak için " Ne yalansız yaşarsak o kadar iyidir " belki.

Gerçek kabullenmemiz için bizi bekliyordur belki, bulanık bir geçmişin katılığından ya da belirsiz bir geleceğin uçuculuğundan kurtulup bugün evrenin ve canlılığın akışkanlığında yanı başımızda bizden onu anlamamızı bekliyordur.

Belki de Soluk Soluğa yaşamak için daha fazla beklememeliyiz.

FELSEFE YAZILARI

NE YAPMALI ?

Hegel gençlik arkadaşları Hölderlin ve Schelling'in felsefelerinin etki alanından çıkıp kendi sesini netleştirmeye başladığı dönemde bir antropolog titizliğiyle, pratik örneklerden beslenerek kendi kavramlarını inşa etme yolundaydı.

Bu dönemdeki çalışmalarında bulduğu kavramlardan biri de "Formların Özgür Kullanımına Katılım Hakkı" idi.

Modernlik ve özgürlük üzerine yaptığı çalışmalarda bu kavram onun düşünce dünyasını belirleyen ana kavramlardan biri oldu.

Geist (ruh) kavramını devlete bağlayarak diyalektiği indirgeyip kolaycılığı seçtiği farz edilen Hegel yukarıda andığımız kavramı beslemek için devlette ve toplumda korunamayacak olanı korumama gerekliliğini ortaya koyuyordu.

Ardından son derece liberal bir yaklaşımla İskoç ekonomi politik incelemelerinden hareketle bugünkü tabirle devletin piyasalara müdahale etmemesi gerektiğini söylüyordu.

Yukarıda sözünü ettiğimiz kavram böyle bir düşünce dünyasının ürünü olarak ortaya çıktı.

Geçerken şunu da belirtmekte fayda var.

Alman düşünce sistematiğini, Ada (İskoç, İngiltere) ekonomisini ve Fransız devrimci siyasetini birleştirmek Marx'tan oldukça önce Hegel'in gündemiydi.

Hatta Marx'ın dūşünsel mirasının temel kolonlarını oluşturan bu sistemin Hegel esinli olduğunu kabul etmemiz daha doğru olur kanımca.

Peki Hegel döneminde modernlik ve özgürlüđü geliştirmek için gerekli bu kavram günümüzde ne anlam ifade ediyor olabilir ?

“ Formların Özgür Kullanımına Katılım Hakkı ” çağın bizi sürüklediği çaresizliği aşmak için bir kılavuz olabilir mi ?

Sorumuz budur.

Bedenimiz veya mülklerimiz üzerinde bile yeterince temellük hakkımız olup olamayacağına dair belirsiz bir gelecekte bahsediliyor kimi metinlerde.

Yapak zeka ve yüksek teknolojik geliřmeler nedeniyle neredeyse kendimizle ilgili fikir yürütmemiz bile abes kabul ediliyor.

Gelecek bir yönüyle son derece belirsiz ve kaotikken bir yönüyle de üzerinde hiç bir tasarrufumuzun olamayacağı değişmez bir düzen haline geliyor.

Hepimiz akıntı da kayboluyor gibiyiz.

Tutanacak dallar, medet umulacak fikirler arıyoruz.

Çağ üzerimize çöküyor.

Böyle bir çağda hiç bir klasik reçete derde derman olmuyor.

FELSEFE YAZILARI

Yeni bir düşünme sistematığına, yeni varoluşsal ve toplumsal dinamiklere ihtiyacımız var.

Biz de Hegel'in geçtiği yolları çağımıza uyarlayıp ele aldığımız kavramı çağcıl hale getirmeyi bir deneyelim.

Öncelikle korunamayacak olan neleri koruyoruz ?

Nerede, ne kadar ve nasıl muhafazakarız ?

Ellerimizden kayıp gittiği aşikar olan hangi formlarla beraber ölmek adına çürümeyi seçiyoruz ?

Değişmezliği ve düzeni doğru yerde karşılayıp, kaosu gerçekçi bir düzlemde mi kabulleniyoruz ?

Ve ardından Kant'ın dediği gibi aklımızı kullanmaya cüret etmemiz gerekiyor.

Formlar kavramını Hegel'den bu yana alabildiğine esneten kapitalizme karşı biz de bu esnekliği kabul etme ve aşma cüretini göstermeyi deneyelim mesela.

Düşman ve savaş her yerde ise kapitalizm doğayı, bedenlerimizi ve ruhlarımızı ele geçiriyorsa öncelikle bizde mücadeleye burdan başlayalım.

İlk formumuz olan bedenimizi, ruhumuzu ve aklımızı BİZE ait kılalım.

Ancak bu BİZ bir yönüyle yerelliklerle ve özgünlüklerle beslenirken bir yönüyle de evrensel ve hukuki hedefleri olan bir BİZ olsun.

FELSEFE YAZILARI

Haz ve Hız diyalektiği ile çalışan kapitalist sistemi
bozalım örneğin.
Önce tüketim kültüründeki değişimlerle ardından yeni
üretim biçimleriyle.

Kendimizde kat ettiğimiz mesafeye bağlı olarak
sonraki hedeflerimiz müştereklerimize sahip çıkmak ve
geliştirmek olabilir böyle bir durumda.

Müşterekler satılamayan, alınamayan,
metalaştırılamayan her şeyi içeriyorsa eğer hala
uğruna mücadele edebileceğimiz pek çok form var
demektir.

Eğer bunu da başarırırsak yeni müşterek formlar
üzerinde kollektif haklar oluşturalım mesela.

Ve tüm bu zeminlerden hareketle beşinci kuşak insan
haklarını talep etmeye başlayalım bir an önce.

Hak kullanımı dolayısıyla ele alınan tüm konularda
referans noktası bildiğimiz gibi insan hakları evrensel
beyannamesidir.

Birinci kuşak İnsan hakları dalgası daha çok kişi
hakları ve siyasal haklar, ikinci kuşak insan hakları
dalgası ekonomik , sosyal ve kültürel haklar (refah
devleti), üçüncü kuşak haklar ise barış ve çevre
hakları temelli gelişmişti.

Dördüncü kuşak haklar ise kent hakkı ve ekosistem
hakkı idi.

FELSEFE YAZILARI

O halde Őimdi aklımızdan, ruhumuzdan, bedenimizden başlayarak tüm insanlar için " Formların Özgür Kullanımına Katılım Hakkını" talep etme zamanı.

Unutmayalım ki paradigmlar biz kabul ettiğimiz oranda etkililer.

Meşru ve fiili bir zeminde kurulmuş yeni bir paradigma kendini besleyen fikir, eylem, yöntem ve uygulamalarla birlikte sandığımızdan çok daha hızlı bir biçimde büyür.

Tarih bitmedi, mücadele sürüyor.

Ve evet, gelecek bizimle gelecek.

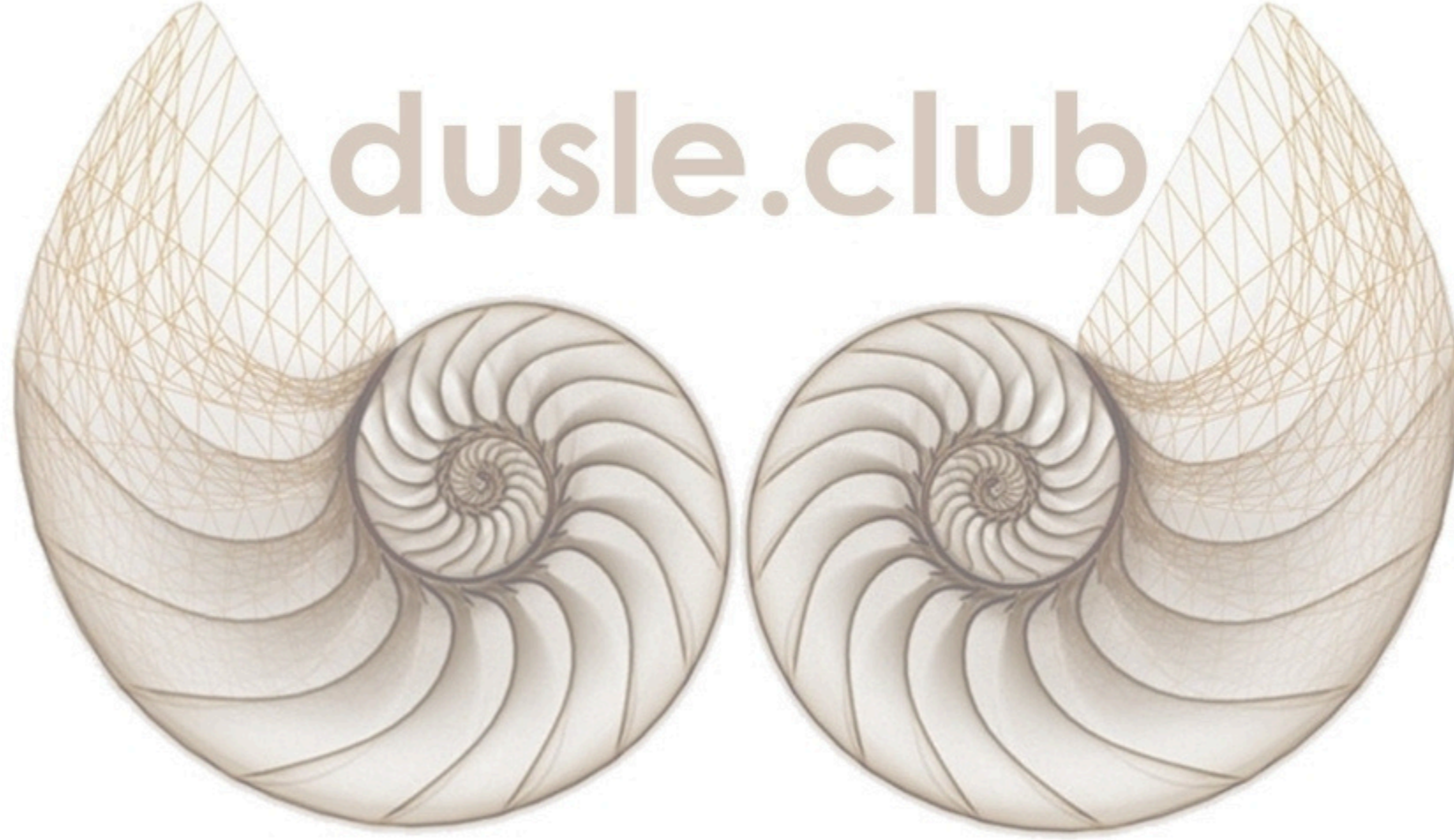
FELSEFE YAZILARI

ÜRETİMLERİMİZ

dusle.club

dusle.club

MEKANLARIMIZ

dusle.club

